

Алла Ромашко

к.т.н., доцент,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Alla Romashko

PhD, Associate professor

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

as_romashko@ukr.net

Оксана Юрчишин

к.т.н., доцент,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Oksana Yurchyshyn

PhD, Associate professor

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

oksanayurchishin@gmail.com

ЗАКОНОДАВСТВО З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА СТАНДАРТИ З СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ

INTELLECTUAL PROPERTY LEGISLATION AND MANAGEMENT SYSTEM STANDARDS

Анотація. Досліджено сучасний стан законодавства України в сфері інтелектуальної власності у відповідності до угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Визначено необхідність врахування як при змінах до законодавства, так і при формуванні стратегій інноваційного розвитку країни стандартів із систем управління інноваціями.

Abstract. The current state of Ukrainian legislation in the field of intellectual property in accordance with the Association Agreement with the European Union is studied. The author identifies the need to take into account the standards of innovation management systems both when amending legislation and when formulating strategies for the country's innovative development.

Україна має досить розвинуте законодавство в сфері інтелектуальної власності, яке останнім часом стрімко змінюється і не останню роль в цих змінах зіграла «угода про асоціацію» [1]. За останній час серйозно змінено законодавство щодо географічних зазначень, компонувань напівпровідникових виробів, винаходів та корисних моделей,

промислових зразків, торговельних марок. Додалися нові нормативно-правові акти щодо географічних зазначень Закон України «Про особливості правової охорони географічних зазначень для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, захист прав та застосування схем якості, включаючи традиційні гарантовані особливості для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів» та Закон України «Про географічні зазначення спиртних напоїв» (вступить в дію з 29.12.2024).

Вищезазначені зміни означають прагнення України до виконання вимог ЄС, але разом з тим в багатьох випадках після введення нових редакцій законодавчих актів не були внесені зміни в правила складання та подання заявок і в правила розгляду заявок щодо різних об'єктів права інтелектуальної власності.

Разом з тим, на нашу думку, варто остаточно визначитись з термінологією щодо топографій (компонувань) інтегральних мікросхем в угоді [1] та компонентування напівпровідникових виробів (КНВ) у відповідному Законі України [2]. Також викликає занепокоєння обмеження можливостей охорони КНВ в Україні в порівнянні з окремими країнами Євросоюзу, наприклад Польщею, де творцям пропонують визначити спочатку можливість застосування інших прав, зокрема права на винаходи і корисні моделі (а законодавство України щодо винаходів та корисних моделей не поширюється на КНВ).

Також до цього часу відсутні Закони України щодо комерційних таємниць та раціоналізаторських пропозицій (РП). Також цікавим є термін «ноу-хау», який відсутній в Цивільному кодексі України як об'єкт права інтелектуальної власності, але його визначенням надане в законодавстві щодо трансферу технологій дуже схоже на визначення комерційної таємниці в Цивільному кодексі України. Тобто з цими об'єктами не все чітко і зрозуміло. Мало того термін «раціоналізаторська пропозиція», який ми вважали атавізмом радянських часів, зник з нормативних документів наших північних та східних «сусідів», але наявний в законодавстві тієї ж Польщі. Правда варто зауважити, що в Польщі цей об'єкт має більш зважений підхід ніж в Україні, бо там РП може бути визнаний об'єкт, що не є придатним для набуття прав, наприклад на винахід чи корисну модель. До того ж підприємець сам визначає, який об'єкт може бути визнаний РП і яка має бути винагорода творцю такої пропозиції.

З огляду на вищезазначене не можемо оминути ще один аспект підприємницької діяльності – впровадження систем управління. Стандарти з систем управління відносяться до стандартів, що мають однакову структуру (зміст). В зазначених стандартах є розділ 7.1 «Ресурси» куди відносяться і знання організації. Організація, що впроваджує різні системи управління – управляє і знаннями. Наприклад за п.7.1.6 ДСТУ EN ISO 9001 знання організації — це специфічні для організації знання, які зазвичай набуваються через досвід і які застосовують для досягнення цілей організації, а основою цих знань може бути «інтелектуальна власність; знання, набуті через досвід; уроки, засвоєні з невдач та успішних проєктів; здобуття та спільне використання незадокументованих знань чи досвіду; результати поліпшень у процесах, продукції та послугах» (термін РП відсутній).

Не будемо зупинятись на інших, вже відомих, стандартах з систем управління та поінформуємо що наразі Міжнародна організація з стандартизації здійснює розроблення

стандарту ISO/DIS 56001 «Управління інноваціями. Система управління інноваціями. Вимоги», інформаційні розділи цього стандарту доступні на сайті ISO [4]. Наразі прийнято вже 8 стандартів; ISO 56000:2020 Управління інноваціями — Основи та словник; ISO 56002:2019 Управління інноваціями. Система управління інноваціями. Настанови; ISO 56003:2019 Управління інноваціями. Інструменти та методи інноваційного партнерства. Настанови; ISO/TR 56004:2019 Оцінка менеджменту інновацій — Рекомендації; ISO 56005:2020 Управління інноваціями. Інструменти та методи управління інтелектуальною власністю. Керівництво; ISO 56006:2021 Управління інноваціями. Інструменти та методи управління стратегічною розвідкою. Керівництво; ISO 56007:2023 Управління інноваціями. Інструменти та методи управління можливостями та ідеями. Керівництво; ISO/TS 56010:2023 Управління інноваціями. Ілюстративні приклади ISO 56000.

Література

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 24.03.2024).
2. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів : Закон України від 05.11.1997 р. № 621/97-ВР : станом на 31 груд. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр?find=1&text=строк#w1_12 (дата звернення: 24.03.2024).
3. Topografie układów scalonych | Urząd Patentowy RP. Strona główna | Urząd Patentowy RP. URL: <https://uprp.gov.pl/pl/przedmioty-ochrony/topografie-ukladow-scalonych/informacje-podstawowe> (дата звернення: 24.03.2024).
4. ISO/DIS 56001 «Innovation management — Innovation management system — Requirements» ISO - International Organization for Standardization. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/ru/#iso:std:iso:56001:dis:ed-1:v1:en> (дата звернення: 24.03.2024).

References

1. Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand. Official website of the Parliament of Ukraine. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (date of application: 24.03.2024).
2. On the protection of rights to the composition of semiconductor products: Law of Ukraine dated November 5, 1997 No. 621/97-VR: as of December 31 2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр?find=1&text=строк#w1_12 (date of application: 03/24/2024).
3. Topografie układuy scalonych | Urząd Patentowy RP. Strona główna | Urząd Patentowy RP. URL: <https://uprp.gov.pl/pl/przedmioty-ochrony/topografie-ukladow-scalonych/informacje-podstawowe> (access date: 24.03.2024).
4. ISO/DIS 56001 "Innovation management — Innovation management system — Requirements" ISO - International Organization for Standardization. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/ru/#iso:std:iso:56001:dis:ed-1:v1:en> (date of access: 24.03.2024).